

የአዲስ ኪዳን

መከፈቻ

NEW TESTAMENT INTRODUCTION

SIM PRESS

1982

አዲስ ኪዳን መክፈቻ

መቅድም

ይህ የማስተማሪያ መጽሐፍ የተዘጋጀው መምህራን ማድረግ የሚገባቸውን ዝግጅት ለማስቀረት ላይሆን ለመቀነስ ታስቦ ነው። ስለዚህ ምንም ተጨማሪ ዝግጅት ሳያደርግ ይህንን መጽሐፍ ብቻ ጨብጦ የሚያስተምር መምህር ተማሪዎችን ይበበድላል

አንድ ካርታ የሚያጠና ሰው ተዘዋውሮ ሥፍራዎቹን የመመልከት ዕድል ካላገኘ ጥናቱ አሰልቼ ነው፤ ቁልፍ የያዘ ሰው ቤቱን ከፍቶ መግባት ካልቻለ ምንም አይጠቅመውም፤ እንዲሁም ሥጋ የሌለበት አጥንት እጅግም አይጣፍጥም። የአዲስ ወይም የብሉይ ኪዳን መክፈቻ ትምህርት ከበድ የሚል ስለሆነ ብዙ መምህራን ሊያስተምሩት አይፈልጉም። ብዙ ተማሪዎችም በቀላሉ መረዳት አይችሉም ይሆናል። ነገር ግን በማንኛውም ወቅት ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ተያይዞ የሚቀርብ ከሆነ እጅግ ጣፋጭና ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።

መምህሩ የተማሪውን መጽሐፍተ የራሱን ማስተማሪያና መጽሐፍ ቅዱስን አቀነባብሮ በማዘጋጀት ትምህርቱን ማቅረብ ይኖርበታል።

ማሳሰቢያ

1. ተማሪዎች ቀደም ብለው ከትምህርት ክፍለ ጊዜ በፊት የመጽሐፍ ቅዱስን ምንባብ አንብበው መምጣት ይገባቸዋል። መምህሩም ወደ ክፍል ከመግባቱ በፊት ሊጠቅላቸው የሚፈልጋቸውን ጥቅሶች መርጦ ማዘጋጀት ይኖርበታል።
2. ተማሪዎች የመጽሐፉ ጠቅላላ ዓላማ ምን እንደሆነ ካልተረዱ መምህሩ ማስተማር ከመጀመሩ በፊት የሚያስተምረውን መጽሐፍ ለምሳሌ የማቴዎስ ወንጌልን በሙሉ አዘጋጅቶ መቅረብ አለበት።
3. ክለሳ ለተማሪዎች በጣም አስፈላጊ ስለሆነ መምህሩ ከምንባብ ጋር የግድ ተጨማሪ የቤት ሥራ መስጠት አለበት።
4. በዚህ መጽሐፍ ውስጥ 88 ትምህርቶች ተዘጋጅተው ቀርበዋል። በየሳምንቱ ሦስት ሦስት ትምህርቶች እንድታስተምሩ ታስቦ ለ30 ሳምንታት የታቀደ ነው። ትምህርቱቹ ምንም ከባድ ቢሆኑም እንኳ በደንብ አቀነባብራችሁ ካዘጋጃችሁ ለራሳችሁና ለተማሪዎቻችሁ እጅግ ጣፋጭና ጠቃሚ ሊሆኑ ይችላሉ። እንግዲህ በዚህ መንገድ የምትጠቀሙ ከሆነ ለጠቅላላው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ዓይነተኛ መሠረት ትጥላላችሁ። ተማሪዎቻችሁም በአገልግሎታቸው ዘመን ሁሉ ያዋግሱአችኋል።

የአዲስ ኪዳን አመጣጥ ቅደም ተከተል ሰንጠረዥ

ወቅት መንደርደሪያ	ቀን	ከንውን	ታሪክ	የጽሑፍ ስርዐት
6 ዓክልበ 29 ዓ.ም	6 ዓክልበ 4 ዓክልበ	የኢየሱስ መወለድ የሄሮድስ መሞት	ግቴዎስ ሉቃስ ማርቆስ ዮሐንስ	
<u>ማስፋፊያ</u> 29-60 ዓ.ም.	31-33 ዓ.ም. 45 ዓ.ም. 49 ዓ.ም. 52 ዓ.ም. 54 ዓ.ም. 55 ዓ.ም. 56 ዓ.ም. 60 ዓ.ም.	የጳውሎስ መለወጥ የኢየሩሳሌም ጉባዔ የመጀመሪያው የጳውሎስ መታሠር	የሐዋ. የጳውሎስ መልዕክቶች	ያዕቆብ ገላትያ /ማርቆስ/ 1ኛና 2ኛ ተሰሎንቄ ግቴዎስ /?/ 1ኛ ቆሮንቶስ 2ኛ ቆሮንቶስ ሮሜ ቆላስይስ፣ ኤፌሶን ፊልሞና ፊልጵስዩስ ሉቃስ-የሐዋ.
<u>ማጠናቀሪያ</u> 60-100 ዓ.ም.	68 ዓ.ም. 70 ዓ.ም. 85 ዓ.ም. 95 ዓ.ም.	ሁለተኛው የጳውሎስ መታሠር የኢየሩሳሌም መፈራረስ	አጣቃላይ መልዕክቶች ራዕይ	1ኛ ጢሞቴዎስ ቲቶ 1ኛ ጲጥሮስ 2ኛ ጢሞቴዎስ 2ኛ ጲጥሮስ ግርቆስ ዕብራውያን ደሁዳ 1+2+3ኛ ዮሐ. ዮሐ. ራዕይ

በክርስቶስ ጊዜ

የአርማንኤም
ተራራ

6279

የሚኒስቴር ባሕር

ብሩኪን

ቅርፅ

中民

TACED

५५

५१८४.०

23.

70.9

大友 〇七五

• 4758

4705

05769

ALIC

445

97-611

水々々々

1. 人

● 儿七A

1235

உயர்வு

አገልግሎት

L.F.C.-0007 • P. 23

የደብረዘይት ተራራ

0-1-A25 *

4067

24

• **BCA**

ከሥር ከተማ

668

የጤሙ ጥራት

አዲስ ኪዳን

ትምህርት አንድ

የአዲስ ኪዳን ጠቅላላ መግቢያ

አዲስ ኪዳንን የምናጠናው ለምንድነው? ለዚህ ጥያቄ ሦስት መልሶች ቀርበዋል።

1. የሕያው እግዚአብሔር መገለጥ ስለሆነ ነው። ይህ መሆኑም በሚከተሉት ሦስት መንገዶች ይታወቃል። እነርሱም፡-
ሀ/ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት፤
ለ/ ጌታችን በአይሁድ መካከል በፈጻሚነት ድርጊቶች፤
ሐ/ የእግዚአብሔር ቃል የሰዎችን ሕይወት መለወጥ ናቸው።
2. አዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል ስለሆነና በውስጡ የሚገኙት ነገሮች በመንፈስ ቅዱስ ዕርዳታ ስለተብራሩልን ነው።
3. አዲስ ኪዳን ለሰው ልጆች ፍላጎት የእግዚአብሔር መልእክት ስለሆነ ነው። ይኸውም፡-
ሀ/ ሰው ለጽድቅና ከኃጢአት ለመንጸት ያለውን ጥግት ያረካል።
ለ/ ሰው በዚህ ዓለም ስለ ዕለት ኑሮው የሚያስፈልጉትን ነገሮች ያቀርብለታል።

አዲስ ኪዳን በመጀመሪያ የተጻፈው በምን ቋንቋ ነበር? በዚያ ዘመን ይኖሩ ለነበሩት ሰዎች የዘወትር መገልገያ በነበረው በግሪክ ቋንቋ ነበር። በዚያ ዘመን ይኖሩ የነበሩት አይሁድ ይነጋገሩበት የነበረው ቋንቋ ግሪክ ነበር። ከሉቃስ በስተቀር የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች በሞሉ አይሁዶች ነበሩ። ሆኖም ጽሑፋቸውን የጻፉት ብዙዎች ሊያነቡት እንዲችሉ በማሰብ በግሪክ ቋንቋ ነበር።

አሁን በአዲስ ኪዳን ውስጥ የምናገኛቸውን ጽሑፎች ሰብስበው በአንድ ላይ ለመጠረዝ የጥንቲቷ ቤተ ክርስቲያን ሰዎች በሚከተሉት ሁለት መመሪያዎች ተጠቀሙ።

1. ጸሐፊዎች ሐዋርያትና ከእነርሱ ጋር የቅርብ ግንኙነት ያላቸው ሰዎች መሆን ነበረባቸው።
2. በዚያን ዘመን በነበሩት አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ከፍተኛ ተቀባይነት አግኝተው ትምህርት ለመቅሰም የሚነበቡ መሆን ነበረባቸው።

ስለዚህ የአዲስ ኪዳን ጽሑፎች የኢየሱስን ቃላት፣ ሐዋርያትና ከእነርሱ ጋር የቅርብ ግንኙነት የነበራቸው ሰዎች የጻፉባቸውን የኢየሱስን ሥራዎች የሚተነትኑ ጽሑፎች ናቸው። ለምሳሌ፡- ጳውሎስ፣ ሉቃስ፣ ጴጥሮስ፣ ዮሐንስ እና ማርቆስ።

የአዲስ ኪዳን መልእክቶች ዘወትር ለመንፈሳዊ ጥቅም በቤተ ክርስቲያን ይነበቡ የነበሩት ናቸው። የእነዚህም የመጀመሪያ ረቂቆች እርግጠኛነት እስከ አሁን ድረስ በሚገኙ በእጅ በተጻፉት ጽሑፎች ተረጋግጧል። በአሁኑ ወቅት 4500 የሚያህሉ የአዲስ ኪዳን የእጅ ጽሑፍ ብራናዎች ይገኛሉ።

በአዲስ ኪዳን ውስጥ የሚገኙት የመጻሕፍት ዝርዝር እንደሚከተሉት ናቸው።

1. አራት ወንጌሎች፡- እነዚህ ጌታችን በምድር ላይ በተመላለሰበት ወቅት የነበረውን ሕይወት፣ ትምህርትና አገልግሎት ያቀርቡልናል።
2. የሐዋርያት ሥራ፡- ይህ ታሪካዊ መጽሐፍ ሲሆን በተጨማሪ ጌታችን በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የቀጠለውን ሥራ አያይዞ ያቀርብልናል።
3. መልእክቶች ወይም ደብዳቤዎች፡-

ሀ/ የጳውሎስ መልዕክቶች፡-

1. ስድስት የጉዞ መልዕክቶች፡- ገላትያ፣ 1 እና 2 ተሰሎንቄ፣ 1 እና 2 ቆሮንቶስና ሮሜ።

2. አራት የእስር ቤት መልዕክቶች፡- ኤፌሶን፣ ቆላስይስ፣ ፊሊሞና እና ፊልጵስቶስ።

3. ሦስት ምክር አዘል መልዕክቶች፡- 1 እና 2 ጢሞቴዎስ እና ቲቶ።

ለ/ አጠቃላይ መልዕክቶች፡- እነዚህ በተለይ ለአንድ ቤተ ክርስቲያን ወይም ግለሰብ የተጻፉ አይደሉም፤ 1፣ 2 እና 3 ዮሐንስ፣ 1 እና 2 ጴጥሮስ፣ ዕብራውያንና ያዕቆብ ናቸው።

ሐ/ ትንቢት የራዕይ መጽሐፍ።

የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ቅደም ተከተል

የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት አቀማመጥ በተጻፉበት ዘመን ቅደም ተከተል እንዳልሆነ ግለጽ ነው። የመጻሕፍት አገጣጠም አዲስ ኪዳንንና ብሉይ ኪዳንን በሚያገናኝ ቅደም ተከተል መሆኑ ሲታይ ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ የነበረውን አገልግሎትና ሕይወት በሐዋርያት አማካይነት እንድት እንደቀጠለ ለመግለጥ ተቀነባብሮአል። ለምሳሌ፡- ማቴዎስ ኢየሱስን የሚያቀርበው የብሉይ ኪዳን ትንቢት ፈጻሚ አድርጎ ነው። የማቴዎስ ወንጌል ብሉይንና አዲስን የሚያቀራኝ ስለሆነ በአዲስ ኪዳን መጻሕፍት አቀማመጥ የመጀመሪያው መጽሐፍ ነው።

የሐዋርያት ሥራ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የጀመረውን ተግባር በሐዋርያቱ አማካይነት የሚቀጥል መሆኑን ስለሚገልጥ ከወንጌሎች በኋላ ተጨመረ፤ የሐዋ/ሥራ 1፡1 በተጨማሪ ደግሞ ቀጥለው የሚገኙትን መጻሕፍት የጻፉትን ሰዎች ያስተዋውቃል። የራዕይ መጽሐፍ በመጨረሻ ላይ ይገኛል፤ እርሱም፡- ስለ ደኅንነት፣ ፍርድና የእግዚአብሔር ድል አድራጊነት የተሰጡትን መልእክቶች በማቅረብ ጥሩ መደምደሚያ ይሰጣል።

አዲስ ኪዳን የተጻፈበት ዘመን

አይሁዶች በሮም መንግሥት ላይ ስላመሙ በ70 ዓ.ም. የኢየሩሳሌም ከተማ ቲቶ በተባለ የጦር ጄኔራል ትዕዛዝ ፈረሰች። ይህ ዘመን ለአይሁዶችና ለክርስቲያኖች እጅግ የከፋ የመከራ ወቅት ነበር። አዲስ ኪዳን በሙሉ ከ70 ዓ.ም. በፊት ማለት ሐዋርያት ይኖሩ በነበረበት ዘመን ሳይጻፉ አልቀሩም። አንዳንዶች ከ70 ዓ.ም. ተጽፈው ይሆናል።

ጥያቄዎች

መልሶቹ በመጽሐፉ መጨረሻ ላይ ተሰጥተዋል።

1. አዲስ ኪዳን የተጻፈበት ምክንያት ምንድነው? ሦስት መልሶች ሰጡ።
2. አዲስ ኪዳን ለአይሁዶች ብቻ የተጻፈ አለመሆኑን በምን እናውቃለን?
3. የቀድሞ አማኞች የአዲስ ኪዳንን መጻሕፍት ሰብስበው በአንድ ላይ እንዲያደርጉ የረዱአቸው ሁለት መመሪያዎች ምንና ምን ናቸው?
4. የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ትክክለኛነት በዘመናችን እንዴት ሊረጋገጥ ቻለ?
5. የሚበዙት የጳውሎስ መልእክቶች የተጻፉት ለማን ነበር?
6. የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ከተጻፉበት ዘመን ቅደም ተከተል ይልቅ አሁን በሚገኙበት አቀማመጥ የተደረጉበት ምክንያት ምንድነው? ሦስት ምሳሌዎች ሰጡ።
7. የጳውሎስ ያልሆኑት መልዕክቶች የእርሱ ከሆኑት የሚለዩት በምንድነው?

የቤት ሥራ

1. ምንም ችግር ሳይገጥማችሁ የአዲስ ኪዳንን መጻሕፍት በቶሎ መጥቀስ እስከምትችሉ ድረስ ስም ስማቸውን አጥኑ። አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪ የሚያጠናውን መጽሐፍ በፍጥነት ማውጣትና የእግዚአብሔር ቃል በሚሰበክበት ጊዜም በቀላሉ ሊከታተል የሚችለው በዚህ መንገድ ብቻ ነው።
2. የማቴዎስ ወንጌል 1-7 አንብባችሁ በውስጡ የሚገኙትን ዋና ዋና ታሪኮች በአእምሮአችሁ ያዙ።

ምክር ለመምህሩ

በእያንዳንዱ ጥናት ላይ ከተወሰነለት ጊዜ በላይ አያጥፉ። ይህ ትምህርት የአዲስ ኪዳን አጠቃላይ የሆነ ጥናት ነው እንጂ ጥቅስ በጥቅስ የሚጠና ጥናት አይደለም።

ትምህርት ሁለት

የአራቱ ወንጌሎች መግቢያ

1. ማቴዎስ ኢየሱስን ንጉሥ ወይም መሢህ አድርጎ ያቀርባል። ይህ ወንጌል በተለይ ለአይሁዶች የተጻፈ ቢሆንም ለሰው ሁሉ የሚሆን የእግዚአብሔር ቃል ነው።
2. ማርቆስ ኢየሱስን አገልጋይ አድርጎ ያቀርባል። ማርቆስ ምናልባት ይህንን ወንጌል የጻፈው ሮማውያንን እያሰበ ሳይሆን አይቀርም።
3. ሉቃስ ኢየሱስን ፍጹም ሰው አድርጎ ያቀርባል። ሉቃስ ምናልባት ይህንን ወንጌል በሚጽፍበት ጊዜ ግሪኮችን በአእምሮው ውስጥ ይዞ ሳይሆን አይቀርም።

4. የሐንስ ኢየሱስን የእግዚአብሔር ልጅ አድርጎ ያቀርበዋል። ይህ ወንጌል የተጻፈው ለሚያምኑበትና ሌሎችም ደግሞ እንዲያምኑበት ጭምር ነው፤ የሐ.20:31።

የማቴዎስ ወንጌል መግቢያ

የወንጌሉ መሠረታዊ ነጥቦች

1. ጸሐፊው ሐዋርያው ማቴዎስ ሲሆን በተጨማሪ ሌዊ ተብሎ ይጠራል፤ ሉቃ.5:29።
 ሀ/ የእልፍዮስ ልጅ ነበር፤ ማቴ.2:14-15።
 ለ/ ቀረጥ ሰብሳቢ አይሁድ ነበር፤ ማቴ.9:9።
 ሐ/ ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አንዱ ነበር፤ ማቴ.10:3፤ የሐዋ/ሥራ 1:13።
2. መቼ እንደተጻፈ በትክክል አይታወቅም። ነገር ግን በ50 እና በ80 ዓ.ም. መካከል ላይሆን አይቀርም።

የመጽሐፉ ዓላማዎች ከዚህ በታች የሚቀርቡት ናቸው፡-

1. ሰዎች በኢየሱስ እንዲያምኑ የእርሱን ሥራዎችና ትምህርት በአጭሩ እንዲያውቁ ነበረ።
2. አማኞችን ለመርዳት ነበረ፤ እነርሱም ደግሞ በተራቸው ያላመኑትን በተለይ ከአይሁድ ወንን የሆኑትን እንዲያስተምሩ ለማድረግ ነበረ። ይኸውም፡-

ሀ/ ብሉይ ኪዳን ስለ መሢሁ የነገራቸው ትንቢቶች በኢየሱስ ክርስቶስ እንዴት እንደተፈጸሙ ያሳያል፤ ለምሳሌ፡-

1. ንጉሣዊውን የትውልድ ሐረግ፤ ማቴ.1:18-28።

2. የተወለደበትን ሥፍራ፤ ማቴ.2:1፤ ሚክ.5:2።

ለ/ ክርስቶስ እንዴት የቤተ ክርስቲያንን መሠረት እንደጣለ ያሳያል፤ ማቴ.16:18፤ 18:17።

ሐ/ አይሁዶች ለመካድ የሚጥሩትን የኢየሱስ ክርስቶስ መወለድና ትንሣኤ አስፈላጊነት ያስተምራል፤ 27:62-66፤ 28:11-25።

የማቴዎስ ወንጌልን ልዩ የሚያደርጉት ባሕርያት ከዚህ በታች ቀርበዋል፡-

1. የኢየሱስን የዘር አቆጣጠር ወደ ጓላ ተመልሶ በአይሁዶች ዘመን ትልቅ ሥፍራ ከሚሰጠው ከአብርሃም ይጀምራል፤ ማቴ.1:1። ኢየሱስ በወንድ የዘር ሐረግ ከዳዊት በኩል የንጉሥ ትውልድ መሆኑን ያቀርባል።
2. የኢየሱስ አገልግሎት ከእስራኤል ቤት ለጠፉት በጎች ብቻ መሆኑን ይገለጻው ማቴዎስ ብቻ ነው፤ ማቴ.15:24። በተጨማሪ ሐዋርያቱ የእስራኤልን ቤት እንዲያገለግሉ ኢየሱስ ማዘዘን ይገልጻል፤ ማቴ.10:5-6።
3. ኢየሱስ በአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች ላይ በጣም የጠነከረ ፍርድ እንደተናገረባቸው ያወሳል፤ ማቴ.23:1-39።
4. እግዚአብሔር እንዴት አድርጎ ለአሕዛብ መንገድ እንደሚከፍትላቸው ይገልጻል፤ ማቴ.12:18፤ 21።
5. በሌሎቹ ወንጌሎች ያልተጠቀሱ ሁለት ተአምራት አስፍሯል።
 ሀ/ በአሳ ለፍ ውስጥ የተገኘውን ሳንቲም ተአምር፤ ማቴ.17:24-27።
 ለ/ የቅዱሳን ከሞት የመነሣትን ተአምር፤ ማቴ.27:51-53።
6. ስለ ክርስቶስ ዳግም ምዕአት ሰፊ ትምህርት ያቀርባል፤ ማቴ.24።

7. ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል የተገኘው በማቴዎስ ወንጌል ብቻ ነው፤ ማቴ. 16: 18፤ 18: 17።
8. ሐዋርያት ወደ ዓለም ሁሉ ሄደው አሕዛብን ደቀ መዛሙርት እንዲያደርጉ ኢየሱስ የሰጣቸውን ትእዛዝ ማቴዎስ ያስረዳል፤ ማቴ. 28: 19-20።
9. ኢየሱስ በእግዚአብሔር የአባትነት ባሕርይ ላይ ትኩረት እንደሰጠ ማቴዎስ ያስገነዝባል።

ጥያቄዎች

1. ማቴዎስ ማን ነበር?
2. ማቴዎስ በተለይ ለአይሁዶች የሰፈው ለምንድነው?
3. የኢየሱስን ሞት በሚመለከት ረገድ አይሁድ ሊከፉ የሚጥኩላቸው ሁለት ነገሮች ምን ምንድናቸው?
4. የማቴዎስን ወንጌል ከሌሎቹ ወንጌሎች የተለየ ከሚያደርጉት፣ ሦስት ወይም ከዚህ በላይ የሆኑትን ባሕርያት ዘርዝሩ።

የቤት ሥራ

ከነገው ትምህርት በፊት ማቴ. 8: 14 እንብቡ።

ምክር ለመምህሩ

ተማሪዎቹ ማንበብ እንዳይሰለፍ ያነቃቃላቸው። ለእያንዳንዱ ትምህርት የተመደበለትን ጊዜ ብቻ ይጠቀሙ። በማቴዎስ ወንጌል ጥናት ማብቂያ ላይ ክለሳ ይኖራል፤ ስለዚህ ለክለሳ ሌላ የትምህርት ጊዜ አያጥፉ።

ትምህርት ሦስት

የማቴዎስ ወንጌል አጠቃላይ አስተዋፅዖ

ወንጌሉ ሦስት ታላላቅ ክፍሎች አሉት። በእያንዳንዱ ዋና ዋና ክፍል ሥር የሚገኙትን ነገሶች በማስተዋል ተመልከቷቸው።

1. የንጉሡ መምጣትና የሚያደርገው ዝግጅት፡- 1: 1-4: 12።
 - ሀ/ መወለዱ፤ 1-2።
 - ለ/ የእርሱ መልእክተኛ ማለት መጥምቁ ዮሐንስ፤ 3: 1-12።
 - ሐ/ ጥምቀቱ፤ 4: 1-11።
2. የንጉሡ እገልግሎት፡- 4: 13-16: 21።
 - ሀ/ «መንግሥተ ሰማያት ቀርባለች» እያለ ያውጃል፤ 4: 17።
 - ለ/ የተራራውን ስብከት ይሰብካል፤ 5-7።
 - ሐ/ የታመሙትን ይፈውሳል፤ 8: 1-9: 34።
 - መ/ አሥራ ሁለቱን ሐዋርያት ለእገልግሎት ይልካቸዋል፤ 9: 35-10: 42።

ሠ/ ታላቅነቱን ይገልጻል፤ 11-12።

ረ/ ስለ መንግሥተ ሰማያት ያቀረባቸው ምሳሌዎች፤ 13:1-52።

3. የንጉሡ መጠላትና መከራ:- 13:53-28:20።

ሀ/ በኖዝሬት የደረሰበት ተቃውሞ፤ 13:53-58። በአካባቢው ይኖሩ የነበሩት ሰዎች በመልእክቱና በተለምዶቱ የተገረሙ ቢሆኑም እንኳ የአገራቸው ሰው መሆኑና ቤተሰቡን ያውቁ ስለ ነበር አልተቀበሉትም።

ለ/ የመጨረሻ አገልግሎቱና ትምህርቱ፤ 14:1-20:16።

1. ደቀ መዛሙርቱ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ መስከሩ፤ 16:13-16።

2. ኢየሱስ የሚሞትበትን ዓላማ መግለጽ ይጀምራል፤ 16:21።

ሐ/ ወደ ኢየሩሳሌም ያደረገው ጉዞና ለስተማይቱ የሰጣት ማስጠንቀቂያ፤ 20:17-22:46።

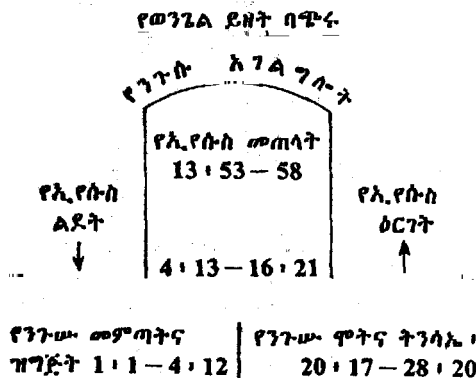
መ/ ስለ ፍርድ ትንቢት ይናገራል፤ ያስጠነቅቃል፤ 23-25።

ሠ/ ሥቃዩና ሞቱ፤ 26-27።

ረ/ ትንሣኤው፤ 28።

ኢየሱስ በመሪዎቹ ዘንድ ተቀባይነት ካጣ በኋላ እንኳ እስከ ሞቱ ድረስ አገልግሎቱን የቀጠለ መሆኑን አስተውሉ። ስለዚህ ክፍል ለ እና ሐ አይነጣጠሉም።

ማቴዎስ የኢየሱስን ታሪክ እንዴት አድርጎ እንደገለፀው ከዚህ በታች የሚገኘው ንድፍ ያመለክታል። የኢየሱስ ዝና እስከ 13:53-58 ድረስ እየጨመረ እንደሄደ ንድፉ ያሳየናል። በ13:53-58 ላይ ኢየሱስ በወገኖቹ እንደተጠላ እንመለከታለን። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ የኢየሱስ ዝና ይቀንሳል። ወደ ኢየሩሳሌምም ከወጣ በኋላ በመስቀል ላይ ይሰቀላል፤ ነገር ግን በምስተኛው ቀን ከሙታን ተለይቶ ይነሣል።

በማቴዎስ ውስጥ 15 ተለምዶትና 20 ምሳሌዎች ይገኛሉ።

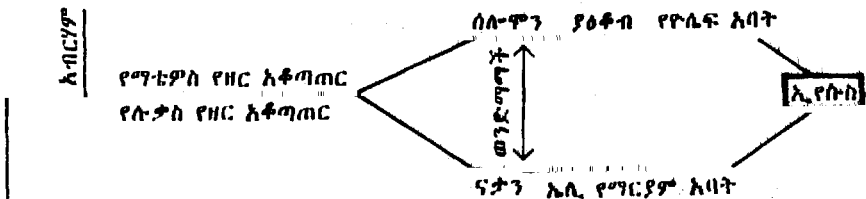
በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ጥቅሶች

- 1:1 የዳዊትና የአብርሃም ልጅ የሆነው የኢየሱስ ክርስቶስ የትውልድ መጽሐፍ። የዳዊት ልጅ የአብርሃም ልጅ የሚለው አጠራር ለአይሁዶች የተለየ ትርጉም ነበረው።
- 2:2 ከምሥራቅ የመጡ ጥበበኞች የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ የት ነው? ብለው ጠየቁ። ስለ መሢሁ የትውልድ ሥፍራ የተነገረው ትንቢት መፈጸሙን ይጠቁማል! ጊክ.5:2።
- 3:28:18 «ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር ተሰጠኝ።» በሰማይና በምድር የሚገኙት ሥልጣናት ሁሉ የኢየሱስን የንጉሥነት መብት ያውጃሉ። እንግዲህ «ሂዱና አሕዛብን ሁሉ እያስተማራችሁ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም እጥምዱቸው» በማለት ሐዋርያትን አዘዛቸው።

በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ቃላት

1. ተፈጻሚ:- 14 ጊዜ ይገኛል። 4. የዳዊት ልጅ:- 14 ጊዜ ይገኛል።
2. ጻድቅ:- 9 ጊዜ ይገኛል። 5. የዘመን ወይም የዓለም መጨረሻው:-
3. መንግሥት:- 51 ጊዜ ይገኛል። 13 ጊዜ ይገኛል።
4. የዳዊት ልጅ:- 14 ጊዜ ይገኛል።
5. የዘመን ወይም የዓለም መጨረሻ 13 ጊዜ ይገኛል።

በማቴዎስና በሉቃስ ወንጌል ውስጥ የቀረቡትን የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ አወራረድ እንመልከት። በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ የተገለጸው በወንዱ በኩል የሚመጣው ሕጋዊ የዘር አቆጣጠር ሲሆን በሉቃስ ወንጌል ውስጥ ደግሞ በግርያም በኩል የሚመጣው እውነተኛ የሥጋ ዝምድና የዘር አቆጣጠር ነው። ከዚህ በታች የሚገኘው ንድፍ ይህንን ሁኔታ ያሳያል።

ጥያቄዎች

1. የማቴዎስን ወንጌል ሦስት ዋና ዋና ክፍሎች ግለጹ።
2. በገሊላ የሚኖሩት የኢየሱስ ወገኖች መሲህነቱን እንዳይቀበሉ ያደረጋቸው ችግር ምን ነበር?
3. ማቴዎስ ያቀረበው የዘር አቆጣጠር ለአይሁዶች ምን የተለየ ትርጉም አለው?
4. ሦስቱ ቁልፍ ጥቅሶች ማለት 1:1፣ 2:2ና 28:18-20 ስለ ኢየሱስ ማንነት ምን ምን ያሳያሉ?
5. «ተፈጸመ» «የዳዊት ልጅ» እና «መንግሥት» የሚሉት ሦስት ቃላት በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ በተደጋጋሚ የሚታዩ ናቸው። የእነዚህ ቃላት ጥቅም ምን እንደሆነ ተወያዩበት።

የቤት ሥራ

ማቴዎስ 15-21 አንብቡ።

ትምህርት አራት

ክርስቶስ በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ካስተማራቸው ትምህርቶች ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

1/ አምስት ስብከቶች ወይም ንግግሮች፤ እነርሱም ከዚህ በታች ቀርበዋል።

ሀ. የተራራው ስብከት፤ 5-7።

ለ. ለአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ትዕዛዝ ሰጠ፤ 10።

ሐ. የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌዎች 13፡1-52።

መ. የታላቅነትና የይቅርታ ትርጉም፤ 18።

ሠ. የክርስቶስ ዳግም ምዕዓት፤ 24-25።

2/ እግዚአብሔር በሰዎች መካከል እንደሚገኝ በሰጠው ተስፋ ማቴዎስ ወንጌሉን ይጀምርና በዚሁ ነጥብ ይደመድመዋል።

ሀ. እግዚአብሔር ከኛ ጋር፤ 1፡23።

ለ. እኔ እስከ ዓለም ፍፃሜ ድረስ ከእናንተ ጋር ነኝ፤ 28፡20።

የማቴዎስ ወንጌል ይዘት ከዚህ በታች እንደተዘረዘረው ነው። ይህ ዝርዝር ለጥናት የቀረበ ሳይሆን ወደፊት ተማሪዎች ሲያስተምሩ እንዲጠቀሙበት ነው።

1/ የኢየሱስ ሥልጣንና የበላይነት፡-

ሀ. በሕግ ላይ፤ 5፡21-22፤ 27-28።

ለ. በሰንበት ላይ፤ 12፡8።

ሐ. በሽቢያት ላይ፤ 12፡41።

መ. በቤተ መቅደሱ ላይ፤ 12፡5-6።

ሠ. ከንጉሥ ሰሎሞን የሚበልጥ ነው፤ 12፡42።

2/ በኢየሱስ የተፈፀሙት ትንቢቶች የሚከተሉት ናቸው፡-

ሀ. የኢየሱስ ልደት፡- ማቴ. 1፡22-23፤ ኢሳ. 7፡14ን ይፈጽማል።

ለ. ኢየሱስ የተወለደበት ሥፍራ፡- ማቴ. 2፡6፤ ሚክ. 5፡2ን ይፈጽማል።

ሐ. የኢየሱስ ከግብፅ መመለስ፡- ማቴ. 2፡15፤ ሆሴዕ 11፡1ን ይፈጽማል።

መ. የሕፃናት መገደል በቤተሰቡም፡- ማቴ. 2፡15፤ ኤር. 31፡15ን ይፈጽማል።

ሠ. አዋጅ ነጋሪው ወይም መልእክትኛው፡- ማቴ. 3፡3፤ ኢሳ. 40፡3ን ይፈጽማል።

ረ. የኢየሱስ አገልግሎት፡- ማቴ. 4፡15-16፤ ኢሳ. 42፡6-7ን ይፈጽማል።

ሰ. የኢየሱስ የፈውስ አገልግሎት፡- ማቴ. 8፡17፤ ኢሳ. 40፡6-7ን ይፈጽማል።

ሸ. ኢየሱስ እንደ የእግዚአብሔር አገልጋይ፡- ማቴ. 12፡18-21፤ ኢሳ. 42፡1-4ን ይፈጽማል።

ቀ. ኢየሱስ በምሳሌ ያስተማረው ትምህርት፡- ማቴ. 13፡35፤ መዝ. 76/77፡2ን ይፈጽማል።

- በ. የኢየሱስ ራሱን ለእስራኤላውያን መስጠት፡- ማቴ. 21:4-5፤ ሠሐ. 9:97 ይፈጽማል።
- ተ. የኢየሱስ መታሰር፡- ማቴ. 26:26፤ ኢሳ. 50:6ን ይፈጽማል።
- ቸ. የኢየሱስ መሰደብና መሳለቂያ መሆን፡- ማቴ. 26:66ና 27:39-44፤ ኢሳ.53:2-11ን ይፈጽማል።
- ኀ. የኢየሱስ በ30 ብር መሸጥ፡- ማቴ. 27:9፤ ኤር. 18:1-4ንና ሠሐ.11:12-13ን ይፈጽማል።

- 3/ መንግሥተ ሰማያት የሚለው አጠራር ኢየሱስ ንጉሥ መሆኑን ይከስታል።
 - ሀ. መጥምቁ የሐንሰ መንግሥተ ሰማያትን አውጆአል፤ 3:1-3።
 - ለ. ኢየሱስ የመንግሥተ ሰማያትን ሕግ አስተምሯል፤ 5-7።
 - ሐ. ኢየሱስ መንግሥተ ሰማያትን በሚመለከት ብዙ ምሳሌዎችን ተናግሯል፤ 13።
 - መ. ኢየሱስ ለንጉሥ የሚሰጠውን ክብር ተቀብሏል፤ 21:8-10።
 - ሠ. አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት በእስራኤል ላይ ከእርሱ ጋር እንደሚፈርዱ ኢየሱስ ተናግሯል፤ 19:28።
 - ረ. ኢየሱስ ንጉሥ ሆኖ እስከሚመጣበት ጊዜ ድረስ ኢየሩሳሌምን ተሰናብቷል፤ 22:15ና 25:31።

ጥያቄዎች

1. ኢየሱስ በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ያስተማራቸው 5 ትምህርቶች ምን ምን ናቸው?
2. የማቴዎስ ወንጌል የሚጀምርበትና የሚደመድምበት ታላቅ ተስፋ የትኛው ነው?
3. የኢየሱስን የበላይነት ሥልጣን የሚያሳዩትን 5 ነገሮች ጥቀሱ።
4. ማቴዎስ ብዙ የተፈጸሙትን የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች የሚጠቅሳቸው ለምንድነው?
5. ማቴዎስ «መንግሥተ ሰማያት» በሚለው አጠራር በብዛት የተጠቀመበት ለምንድነው?

የቤት ሥራ

ማቴዎስ 22-28 አንብቡ።

ትምህርት አምስት

ማቴዎስ ባቀረበው ዘገባ ውስጥ በተለያዩ አቅጣጫዎች ኢየሱስ ንጉሥ መሆኑን ያሳያል። ለምሳሌ፡-

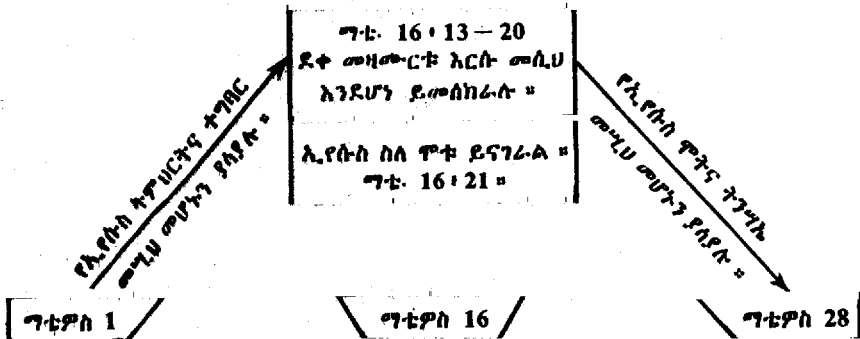
1. ማቴዎስ ወንጌል፡ የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ ወደት ነው? በሚል ጥያቄ ይጀምራል፤ 2:1-2። አይሁድ እግዚአብሔር ስለሚመጣው ንጉሣቸው ማለትም ስለ መሢሁ የሰጠውን ተስፋ ያውቁ ነበር፤ ስለዚህ መሢሁ መጥቶ ከርም አገዛዝ ነፃ እንደሚያወጣቸው ይጠብቁና ተስፋ ያደርጉ ነበር።
2. ማቴዎስ ያቀረበው ታሪክ ከፍተኛ ነጥብ ያገኘው ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ እንዲህ የሚለውን ጥያቄ ባቀረበላቸው ጊዜ ነበር፡- ሰዎች የሰውን ልጅ ማን እንደሆነ ይሉታል? ሊጥርስ፡- አንተ ክርስቶስ ነህ ብሎ መልስ ይሰጠዋል። በዚህ ጊዜ ኢየሱስ የሚገለጽበት

ወቅት 75 ሰላዳደረሰ ለግንም ሰው እንዳይናገሩ ያስጠነቅቃቸዋል። ዝቅ ብሎ የቀረበውን ንድፍ ተመልከቱ።

3. ግቴዎስ ሥልጣን ሁሉ በሰግይና በምድር ተሰጠኝ ብሎ ክርስቶስ በተናገረው ቃል ወንጌሉን ይደመድመዋል። ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ይህንን ሥልጣን እንደሚሰጣቸው ከነገራቸው በኋላ ሄደው አሕዛብን እንዲያስተምሩ አደራ ይሰጣቸዋል።

የሐዋርያት ታግኝነት ወንጌል ለእኔና ለእናንተ እንዲደርሰን አደረገ። ለሐዋርያት ተሰጥቶ የገፈፈው የክርስቶስ ሥልጣን ዛሬም የእርሱ ደቀ መዛሙርት ለሆኑት አማኞች ይሰጣቸዋል።

የኢየሱስ አገልግሎት ግብደያ

በግቴዎስ ወንጌል ውስጥ ከሚገኙት ትምህርቶች አንዳንዶች የሚከተሉት ናቸው

1. አጥኦሌል እግዚአብሔር በሰዎች መካከል ግለት ነው፤ 1:23። ኢየሱስ ወደዚህ ምድር ከመምጣቱ በፊት ለ400 ዓመታት ያህል እግዚአብሔር በነበያት አማካይነት ለሕዝቡ ምንም ነገር አልተናገረም።
2. ቃሉን መስግት የሚገባችሁ እንደት እንደሆነ አስተውሉ፤ 13:20-21። የእግዚአብሔርን ቃል አድምጦ አለመታዘዝ ይቻላል፤ ስለዚህ አማኝም እንኳ የእግዚአብሔርን ቃል በጥንቃቄ መስግት ይገባዋል።
3. እኛ ላንጦይቀው በፊት እንኳ እግዚአብሔር ፍላጎታችንን ያውቃል፤ 6:8። ይህ ጥቅስ እግዚአብሔር ከሰው ጋር ለመሆኑና ለእኛም እንደሚያስብልን ግረጋገጫ ነው። ሆኖም የምንፈልገውን ነገር እንድንጠይቀው ይሻል፤ 7:7፤ ሉቃስ 11:9።
4. ደስ ይበላችሁ፤ ኃጢአተኛ የሚፀድቅበትን መንገድ እግዚአብሔር አዘጋጅቷል፤ 9:13።
5. ስለ ክርስቶስ ነፍሱን የሚያጣ ያድናታል፤ 10:39።
6. ሰው በእንጀራ ብቻ አይኖርም፤ ነገር ግን የእግዚአብሔርንም ቃል በመታዘዝ ጭምር እንጂ፤ 4:4።
7. ክርስቶስ፡- «ሁለት ወይም ሦስት ሆነው በስሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እሆናለሁ» ብሏል፤ 18:20። ለአምልኮና ለጸሎት ትልቅ ስብሰባ ግድረግ የሚያስፈልገን ነገር አይደለም።

8. ኢየሱስ ቀድሞ የኢየሩሳሌምን ዛሬ ደግሞ የዘመኑ ሰዎችን «እስበስባችሁ ዘንድ ስንት ጊዜ ወደድሁ! እናንተ ግን አልወደዳችሁም» ይላቸዋል፤ 23:37» ኢየሱስ አሁንም የዓለም ሕዝብ በሙሉ ወደ እርሱ እንዲመጣ ለማድረግ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት ይጥራል፤ ይጠራል ይለምናልም።
9. «የሰው ልጅ የሚመጣበትን ቀንና ሰዓት አታውቁምና እንግዲህ ንቁ» ክርስቶስ ባልታሰበ ሰዓት ይመጣል። ስለ መጨርሻው ጊዜም ብዙ ምልክቶች ሰጥቷል፤ ሁሉም ደግሞ ተፈጽመዋል፤ 25:13» በ70 ዓ.ም. የሆነው የኢየሩሳሌም ከተማ መፍረስ የኢየሱስ ዳግም ምዕዓት ማረጋገጫ ነው። ኢየሱስ የኢየሩሳሌም ከተማ ግንብ ፈራርሶ ይወድቃል፤ እርሱም በአሕዛብ ቁጥጥር ሥር ትውላለች ብሎ ተንብዮ ነበር፤ 24:2፤ ሉቃስ 21:24»
10. «ሂዱና አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ» 28:19-20» ኢየሱስ ክርስቶስ ጌታ እንደሆነ ለሚያምኑት ሁሉ የተሰጠ ትዕዛዝ ነው። ይህንን ትዕዛዝ በመፈጸም ላይ እንገኛለን?

ጥያቄዎች

1. ኢየሱስ በአገልግሎቱ ዘመን ውስጥ ስለ ሞቱ መግለፅ የጀመረው መቼ ነበረ? እስከዚያስ የቆየው ለምን ይመስልሃል?
2. አማኑኤል በተወለደበት ወቅት በምን በምን ምክንያት የተለየ ነበረ?
3. የኢየሱስ የመጨርሻ ትዕዛዝ የተሰጠው ለማን ነው? ዛሬ እንዴት ለንፈጽመው እንችላለን?

ምክር ለመምህሩ

ዝቅ ብለው የተዘረዘሩትን አሥር ነጥቦች በደንብ አስተምረው እንደሆነና ተማሪዎች ተረድተዋቸው በአዕምሮአቸው ይዘዋቸው እንደሆነ ያረጋግጡ።

1. የማቴዎስ ወንጌል ዓላማ፤ ትምህርት 2»
2. የማቴዎስ ወንጌል ልዩ ባሕርያት፤ ትምህርት 2»
3. የማቴዎስ ወንጌል ጠቅላላ አስተዋፅዖ፤ ትምህርት 3»
4. ቁልፍ ጥቅሶች፤ ትምህርት 3 በቃላችሁ አጥኑአቸው።
5. ቁልፍ ቃላት፤ ትምህርት 3»
6. በማቴዎስና በሉቃስ ወንጌሎች የቀረቡት የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ ልዩነትና ምክንያቱ፤ ትምህርት 3»
7. የማቴዎስ ወንጌል የሚጀምርበትና የሚደመድምበት የተስፋ ቃል፤ ትምህርት 4»
8. የኢየሱስን ሥልጣንና የበላይነት የሚገልፁ 5 ነገሮች፤ ትምህርት 4»
9. በኢየሱስ የተፈፀሙትን ትንቢቶች አጥኑአቸው፤ ትምህርት 4»
10. የኢየሱስ አገልግሎት ሂደት፤ 16:13-20 ንድፋ በትምህርት 5 ውስጥ ይገኛል።

ትምህርት ስድስት

የማርቆስ ወንጌል መግቢያ

የመጽሐፉ መሠረታዊ ነጥቦች

- ጸሐፊው ማርቆስ ነው፤ እንዳንዴ ዮሐንስ ማርቆስ ተብሎ ተጠርቷል የሐዋ. 12: 12።
1. በመጀመሪያው ወንጌላዊ ጉዞ ማርቆስ ከጳውሎስና በርናባስ ጋር አብሮ ተጉዞ ነበር፤ ነገር ግን ሳይፈጽም አቋርጦ ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሷል፤ የሐዋ. 13: 5፤ 13።
 2. ማርቆስ የበርናባስ የእህቱ ልጅ ነበር፤ ቆላ. 4: 10።
 3. በሁለተኛው ወንጌላዊ ጉዞ ወቅት ጳውሎስና በርናባስ በማርቆስ ምክንያት ባለመስማማታቸው ተለያይተው ነበር፤ የሐዋ. 15: 37።
 4. በኋላም ማርቆስ የጳውሎስ ረዳት ሆነ፤ ፊልሞና 24፤ 2ኛ ጢሞ. 4: 11።
 5. ጲፐርስ ማርቆስን «ልጄ» ብሎ ይጠራው ነበር፤ 1ኛ ጲፐ. 5: 13። የማርቆስ ወንጌል የተጻፈ በ50ና በ75 ዓ.ም. መካከል ሳይሆን አይቀርም። የፊተኛው አማራጭ ይመረጣል።

የወንጌሉ ዓላማ

1. መልካሙን የምሥራች ማለትም የእግዚአብሔርን ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስን ለሰዎች ለማቅረብ ነው፤ 1: 1።
2. የሮምን ክርስቲያኖች በማስመልከት የተጻፈ ሳይሆን አይቀርም። እነዚህ ክርስቲያኖች ኔሮ በተባለው የሮም ገዥ ተሰደው በሥቃይ ላይ ነበሩ። ስለዚህ:-
ሀ/ በሮም ይገኙ የነበሩት ክርስቲያኖች የዕለት ችግራቸውን የሚያቃልላቸውን አምላክ ይፈልጉ ነበር።
ለ/ የሮም ክርስቲያኖች የእይታዎችን ያህል የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ዕውቀት ስላልነበራቸው ማርቆስ የኢየሱስን የትውልድ ሐረግ አያቀርብላቸውም፤ የብሉይ ኪዳን ጥቅሶችንም እምብዛም አይጠቅሰላቸውም።
ሐ/ ማርቆስ በትምህርቱ ላይ ሳይሆን በኢየሱስ አገልግሎት ላይ ይበልጥ ያተኩራል፤ ኢየሱስን አገልጋይ አድርጎ ያቀርባል፤ 10: 45።

የማርቆስ ወንጌል ልዩ ባሕርያት

1. ወንጌሉን ወይም መልካሙን የምሥራች ለየት ባለ አኳኋን ገልጾታል።
ሀ/ ኢየሱስ ሰብኮታል፤ 1: 14-15።
ለ/ ሕይወታችንን መሳውዕት ለናደርግለት ይገባል፤ 8: 35፤ 10: 29-30።
ሐ/ ለአሕዛብ ሁሉ መሰበክ ይኖርበታል፤ 13: 10፤ 14: 9።
2. የማርቆስ ወንጌል 16 ምዕራፎች ሲኖሩት ከወንጌሎች ሁሉ አጠር ያለ ነው። ለምሳሌ:-

- ሀ/ የኢየሱስ ልደት አልተጠቀሰም። የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ በማርቆስ ዓላማ ውስጥ አስፈላጊ ሆኖ አልተገኘም።
- ለ/ ማርቆስ በንጉሥነቱ ማዕረግ ላይ ባለማተኮሩ የእረኞቹንና የጠቢባትን ጉብኝትም አልጠቀሰም። በዚህ ወንጌል ውስጥ ንጉሥ ወይም አምላክ የሚል የማዕረግ ስም ጨርሶ ለኢየሱስ አልተሰጠም፤ ማርቆስ ዘወትር የሚጠራው «ጌታ» ብሎ ነው።
3. ማርቆስ ብዙዎቹን የኢየሱስ ታምራት ለምሳሌ እንደ ፈውስ፤ አጋንንት ማውጣት፤ ነፋስን ማዘዝና 5000 ሰዎችን መመገብ የመሳሰሉትን የሚጠቅሳቸው ለየት ባለ አካላት ነው። የአገልጋይ ተግባር ትኩረት ተሰጥቶታል።
4. በዚህ ወንጌል ኢየሱስ ሰዎችን ከፈወሳቸው በኋላ ለማንም አትናገሩ ብሎ የማስጠንቀቁ ሁኔታ ትኩረት ተደርጎበታል፤ 1:25፤ 34፤ 44፤ 3:12፤ 5:43፤ 7:36። ኢየሱስ መሢህ መሆኑን ያመኑትን ደቀ መዛሙርት ስለ ምስጢሩ ለማንም እንዳያውሩ አስጠንቀቃቸው፤ 8:29-30። ኢየሱስ በክብር ተገልጾ በነበረበት ወቅት አብረውት ከእርሱ ጋር የነበሩትን ደቀ መዛሙርት ለማንም እንዳይናገሩ ከለከላቸው፤ 9:9። ምክንያቱም፡-
- ሀ/ ኢየሱስ በሚያደርጋቸው ታምራት ሕዝቡ ተደንቀው ቃሉን ከመስማት እንዳይከለክሉባቸው ይጠነቀቅ ነበር።
- ለ/ አንዳንድ ጊዜ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን እንኳ እንዲያስተምር ሕዝቡ ፋታ አይሰጡትም ነበር። እ15. ማርቆስ ኢየሱስን ይከተሉ ስለነበሩት ሰዎች በተደጋጋሚ ጽፏል። እነዚህ ሰዎች ጸሐፊዎችና ፈረሳውያን በኢየሱስ ዝና እንዲቀኑ አድርገዋቸዋል፤ 2:15-16፤ 3:20፤ 22:12-13።
6. የማርቆስ ወንጌል በኢየሱስ ድርጊቶች የተሞላ ነው። በአጠቃላይ በወንጌሉ ውስጥ አንዱን የኢየሱስ ድርጊት ከሌላው ጋር ለማያያዝ እንዲረዱ «ወዲያውኑ» እና የመሳሰሉት ቃላት በብዛት ይገኛሉ።
7. በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የኢየሱስ ስሜቶች በተለይ ተጠቅሰዋል። ለምሳሌ፡-
- ሀ/ ርሀራሄው- 1:41፤ 6:34፤ 8:2።
- ለ/ ቁጣው- 3:5፤ 10:14። አ2 ሐ/ ትካዜውና ሐዘኑ- 14:34-35።
- መ/ ጭንቀት- 7:34፤ 8:2።
8. ማርቆስ አንድ ጊዜ ብቻ ከነቢያት መጽሕፍት ይጠቅሳል፤ 1:2። በአንፃሩ ግን ማቴዎስ ብዙ ጊዜ ከነቢያት መጽሕፍት ይጠቅሳል።
9. ማርቆስ ከኢየሱስ ምሳሌዎች 4 ብቻ ሲጠቅስ ማቴዎስ 14 ጽፏል። ምክንያቱም፡-
- አገልጋይ ያገለግላል- ማርቆስ። ንጉሥ ያውጃል- ማቴዎስ።
10. ኢየሱስ አናጢ እንደነበር የሚነግረን የማርቆስ ወንጌል ብቻ ነው።

ጥያቄዎች

1. የማርቆስ ስም የተጠቀሰባቸውን ሦስት የአዲስ ኪዳን ጥቅሶች ጻፉ።
2. ሦስቱ የማርቆስ ወንጌል ዓላማዎች ምን ምንድር ናቸው?
3. አምስቱን የማርቆስ ወንጌል ልዩ ባሕርያት ዘርዝሩ።
4. የማርቆስ ወንጌል የተገፈበትን ዘመን አብራሩ።
5. ማርቆስ ያቀረበው የኢየሱስ ሕይወት ታሪክ ማቴዎስ ካቀረበው የሚለየው እንዴት ነው?

የቤት ሥራ

ግርቁስ 5-8 አንብቡ።

ምክር ለመምህሩ

የሚቀጥለውን ትምህርት ከማስተማርዎ በፊት ተግራምቼ ግር. 5-8 ማንበብ አለባቸው። ለእያንዳንዱ ትምህርት ከተወሰነለት ጊዜ በላይ ሰዓት አያባክኑ።

ትምህርት ሰባት

የግርቁስ ወንጌል አጠቃላይ አስተዋጽኦ

1. ወንጌሉ አገልጋዩን ለማስተዋወቅ የተጠናቀረ ዘገባ ነው፤ 1:1-13። ለምሳሌ፡-
ሀ/ መልእክተኛው መጥምቁ ዮሐንስ የአገልጋዩን መገለጥ ይሰብካል፤ 1:1-8።
ለ/ የኢየሱስ ጥምቀት፤ 1:9-10።
ሐ/ የድምፅ ከሰማይ መምጣት፤ 1:11።
መ/ የኢየሱስ መፈተን፤ 1:12-13።
2. የአገልጋዩ ተግባር ተገልጿል፤ 1:14-13:37። ለምሳሌ፡-
ሀ/ የኢየሱስ ታምራት- የፈውስ፤ የአጋንንት ማስወጣት፤ በተፈጥሮ ኃይላት ላይ ሥልጣኑን የመግለጥና ብዙ ሕዝብ የመመገብ ታምራት ናቸው።
ለ/ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ይጠራል፤ 1:16-20፤ 2:13-20፤ 3:13-19።
ሐ/ ኢየሱስ ያቀረባቸው ትምህርቶች፡-
 1. ሕዝቡን በምሳሌዎች ያስተምራል፤ 4:1-34፤ 12:1-12፤ 13:28-31። በተጨማሪ ከጠላቶቹ የሚቀርቡለትን ጥያቄዎች ይመልሳል፤ ስለዚህ ነገር በትምህርት 8 ውስጥ በዝርዝር ቀርቧል።
 2. ደቀ መዛሙርቱን ሥነ ሥርዓትን በሚመለከት፤ 8:34-38። ትሕትናን በሚመለከት፤ 9:33-50። የባለጠገኑትን ወጥመዶች በሚመለከት፤ 10:23-27። ታማኝነትን በሚመለከት፤ 10:28-31። ጸሎትን በሚመለከት፤ 11:20-26። የዘመንን መጨረሻ በሚመለከት አስተማራቸው፤ 13:1-37።
መ/ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን እንዲያስተምሩና እንዲፈውሱ ይልካቸዋል፤ 6:7-13።
3. አገልጋዩ እስከ ሞት ድረስ ታማኝ ሆኖ ተገኘ፤ ግር. 14-15። ለምሳሌ፡-
ሀ/ የአይሁድ ባለሥልጣኖች ኢየሱስን ለመግደል ሲራ ይጠነስሳሉ፤ 14:1-2፤ 10-11።
ለ/ የመጨረሻው ፋሲካና የጌታ እራት፤ 14:17-25።
ሐ/ የኢየሱስ ሥቃይ በጌቴሴማጒ 14:32-41።
መ/ የኢየሱስ መከዳትና እስራት፤ 14:43-52።
ሠ/ የኢየሱስ በሊቀ ካህኑና በአይሁድ ሸንጎ ፊት፤ 14:53-65።
ረ/ ኢየሱስ በጲሳጦስ ፊት፤ 15:1-23።
ለ/ የኢየሱስ መስቀል፤ 15:24-41።

ሸ/ የኢየሱስ መቀበር 15:42-47»

4. አገልጋዩ በክብር ከፍ ከፍ ብሏል 16»

ሀ/ የኢየሱስ ትንሣኤ 16:1-8»

ለ/ የኢየሱስ ከትንሣኤው በኋላ መገለጫ 16:9-14»

ሐ/ ኢየሱስ አሥራ አንዱን ሐዋርያት የላካቸው ተልዕኮ 16:15-18»

መ/ የኢየሱስ ዕርገት 16:19-20»

በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ጥቅሶች

እነዚህን ጥቅሶች ቢቃላችሁ አጥኛቸው:-

1. ማር. 1:35 - ኢየሱስ በጽሑት ያደረገው ዝግጅት
2. ማር. 8:34-37 - የአገልግሎት ጥጋና ሽልማቱ
3. ማር. 10:29-30 - ኢየሱስ ለሚያገለግሉት የሰጠው ተስፋ
4. ማር. 10:45 - የኢየሱስ አገልግሎት ሌሎችን መጥቀምና ሕይወቱን ቢሳ አድርጎ መስጠት ነበር»

በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ቃላት

1. ማገልገል ወይም መርዳት!
2. ወዲያውኑ በቀጥታ ከዚህ በኋላ ወዘተ የመሳሰሉ ቃላት የኢየሱስን ድርጊት ወይም ሥራዎች የሚገልጹ ቃላት ናቸው»

ጥያቄዎች

1. የማርቆስ ወንጌል አራት ዋና ዋና ክፍሎች ጻፍ»
2. ማርቆስ የሚያተኩረው በየትኛው የኢየሱስ ሕይወት ክፍል ነው?
3. ኢየሱስ ወደ አባቱ ማለትም ወደ እግዚአብሔር አብ በሚመለስበት ወቅት አገልግሎቱ እንዳይቋረጥ ምን አደረገ?
4. ማርቆስ የተመለከተውን የኢየሱስ ሕይወት ክፍል በትክክል የሚያሳየው ቁልፍ ጥቅስ የቀ ነው?
5. በማርቆስ ወንጌል ውስጥ በተደጋጋሚ የተጠቀሱት ቃላት የትኞቹ ናቸው?

የቤት ሥራ

ማርቆስ 9-12 አንብቡ»

ትምህርት ስምንት

የማርቆስ ወንጌል ይዘት

የኢየሱስ ግንኙነት በሚከተሉት አጠራሮች ተገልጧል፡-

1. «የእግዚአብሔር አገልጋይ» ተብሎ ቀርቧል፤ ኢሳ. 52:13-53:12»
2. «የሰው ልጅ» የሚል መጠሪያ ስም ተሰጥቶታል፤ 8:31፤ 38፤ 9:9፤ 12፤ 31፤ 10:33፤ 13:34፤ 14:62» በተጨማሪ ዳኔል 7:13ና 1ኛ ቆሮ. 15 ይህንን መጠሪያ ስም ስለሚያብራሩ ተወያዩባቸው»
3. ሊያገለግል የመጣው የሰው ልጅ «የእግዚአብሔር ልጅ» ተብሎ ተጠርቷል»
ሀ/ በማርቆስ - 1:1»
ለ/ በእግዚአብሔር - 1:11፤ 9:7»
ሐ/ በአጋንንት - 3:11፤ 5:7»
መ/ በኢየሱስ በራሱ - 14:62»
ሠ/ በመስቀል ላይ ሳለ በመቶ አለቃው - 15:39»

የኢየሱስ ተግባር

1. ሊያገለግል መጣ፤ 10:45»
2. ሰዎችን ከጋጢአትና ከፍርድ ለማዳን ቢዛ ሊሆን መጣ፤ 10:45»
3. በእግዚአብሔር በሰዎች መካከል ሕብረት ለመፍጠር የአዲስ ኪዳን ደም የሆነው የራሱን ደም አፈሰሰ፤ 14:24»
4. ከእርሱ ዕርገት በኋላ በምድር ላይ የነበረው አገልግሎት እንዳይቋረጥ አብረውት ያሉትን ሰዎች አስለጠናቸው፤ 3:14»

የክርስቶስ ትምህርት

1. በወንጌሉ ውስጥ የሚገኙት አራቱ ምሳሌዎች፡-
ሀ. ዘራውና መሬቱ 4:1-20»
ለ. መብራቱ - 4:21-25»
ሐ. ዘሩ - 4:26-29»
መ. የወይት እርሻ ባለቤት - 12:1-11»
2. የሃይማኖት መሪዎች የነበሩት ጠላቶቹ ላቀረቡለት ጥያቄዎች ኢየሱስ መልስ ይሰጣቸዋል፡-
ሀ. ለፈረሳውያንና ለጸሐፊዎች፡-
1. ልማዶችን በሚመለከት - 7:1-13»
2. መፈታትን በሚመለከት - 10:1-12»
3. ታላቁን ትዕዛዝ በሚመለከት - 12:28-34»
ለ. ለጸሐፊዎችና ለካህናት አለቆች፡- የእርሱን ሥልጣን በሚመለከት፤ 11:27-33»
ሐ. የኔርድስ ወገን ለየነበሩት፤ ግብርን በሚመለከት፤ - 12:13-17»

መ. ለሰዲቃውያን፡- ትንሣኤን በሚመለከት - 12:18-27።

3. ኢየሱስ ያቀረበላቸው አራት አንገብጋቢ ጥያቄዎች፡-

ሀ. «ሰዎች እኔ ማን እንደሆነሁ ይላሉ?» 8:27-29።

ለ. «ሰው ዓለምን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱን ግን ቢያገድል ምን ይጠቅመዋል?» 8:36-37። ይህ ጥያቄ የሚገኘው በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ብቻ ነው።

ሐ. «ለምን ቸር ትሉኛላችሁ? ከእንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ቸር ማንም የለም!» 10:18።

መ. «እኔ የምጠጣውን ጽዋ ልትጠጡ እኔ የምጠመቃትን ጥምቀት ልትጠምቁ ትችላላችሁ?» 10:38።

ጥያቄዎች

1. በማርቆስ ወንጌል ውስጥ ለኢየሱስ ከተሰጡት ሰዎች ሁለት ጥቀሱ።
2. ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ የመሰከሩት አምስቱ እነማን ናቸው?
3. አራቱን የኢየሱስ ተግባሮች ዘርዝሩ።
4. የኢየሱስ ጥላቶች እነማን ነበሩ? አራቱን ዘርዝሩ።
5. ኢየሱስ የሰውን ነፍስ በማስመልከት ያቀረበው አንገብጋቢ ጥያቄ ምን የሚል ነው?

የቤት ሥራ

ማርቆስ 13-16 አንብቡ።

ትምህርት ዘጠኝ

የማርቆስ ወንጌል ዓይነተኛ ርእስ ኢየሱስ «አገልጋዩ ነው» የሚለው ነው። የማርቆስ ወንጌል የሚጀምረው አገልጋዩ በሚያደርገው ዝግጅት ነው፤ 1:1-13። ዝግጅት ያደረገውም፡-

1. ቡዮምቀቱ-1:9።
2. በእግዚአብሔር ምርጫ-1:11፤ 9:7።
3. በደረሰበት ፈተና ነው፤ 1:12-13፤ ዕብ. 5:8፤ የሐዋ. 3:18፤ 1ኛ ቆሮ. 10:13።

የማርቆስ ወንጌል ትኩረት የሚያደርገው በአገልጋዩ ሥራ ወይም አገልግሎት ላይ ነው፤ 10:45። በተጨማሪ የሐንስ 9:4 ተመልከቱ። የማርቆስ ወንጌል የሚደመድመው በአገልጋዩ በክብር ከፍ ከፍ ማለት ነው፤ 16:19፤ ፈልጵ. 2:8-9።

በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ አንዳንድ ዋና ዋና ጭብጦች፡-

1. ኢየሱስ «ከእርሱ ጋር እንዲሆኑ» አሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት መረጣቸው፤ 3:13-21። ኢየሱስ ከእርሱ ጋር ለመሆን ፈቅደው ጊዜያቸውን የሚሰጧትን ይጠቀምባቸዋል፤ ሉቃስ 10:42ንና ዮሐ. 15:6-8ን አንብቡ።

2. ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ካሠለጠነ በኋላ ለአገልግሎት ላካቸው 6:12-13። ዛሬም የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት መሠልጠን ያስፈልጋቸዋል፤ 1ኛ ጢሞ. 4:13፤ 2ኛ ጢሞ. 2:21 15ኛና 2ኛ ጴጥ. 1:10ን አንብቡ።
3. ኢየሱስ የመጣው ሌሎችን ሊያገለግል ነው፤ 10:43-45። ኢየሱስ የእማኝ ምሳሌ ነው፤ ማቴ. 10:24፤ ዮሐ. 12:26፤ ገላ.5:14ና 1ኛ ጴጥ. 2:21ን አንብቡ።
4. ኢየሱስ ለጠላቶቹ መልስ ሰጥቷቸዋል፤ 12:13-40። እኛም ደግሞ እምነታችንን ለሚፈታተኑ ሁሉ መልስ ለመስጠት የተዘጋጀን መሆን ይኖርብናል፤ ቆላ. 4:3-6፤ 1ኛ ጴጥ. 3:15። ሆኖም ኢየሱስ በሐሰት በተከሰሰበትና በተቀለደበት ጊዜ ምንም መልስ አልሰጠም፤ 15:4-5። ስለዚህ አልፎ አልፎ ዝም ማለት ይመረጣል። የትኛውን ማድረግ እንደሚጠቅመን መንፈስ ቅዱስ ሊመራን ይችላል።
5. አገልጋዩ ኢየሱስ በክብር ከፍ ከፍ ብሏል፤ 16:19። በተጨማሪ ፊልጵ. 2:7-9ን አንብቡ። ታማኝ የሆነ አገልጋይ በዚህ ምድር ላይ ክብር ላይቀበል ይችላል፤ ሮሜ. 8:17፤ 1ኛ ቆሮ. 15:58ና 1ኛ ጴጥ. 5:10ን አንብቡ።

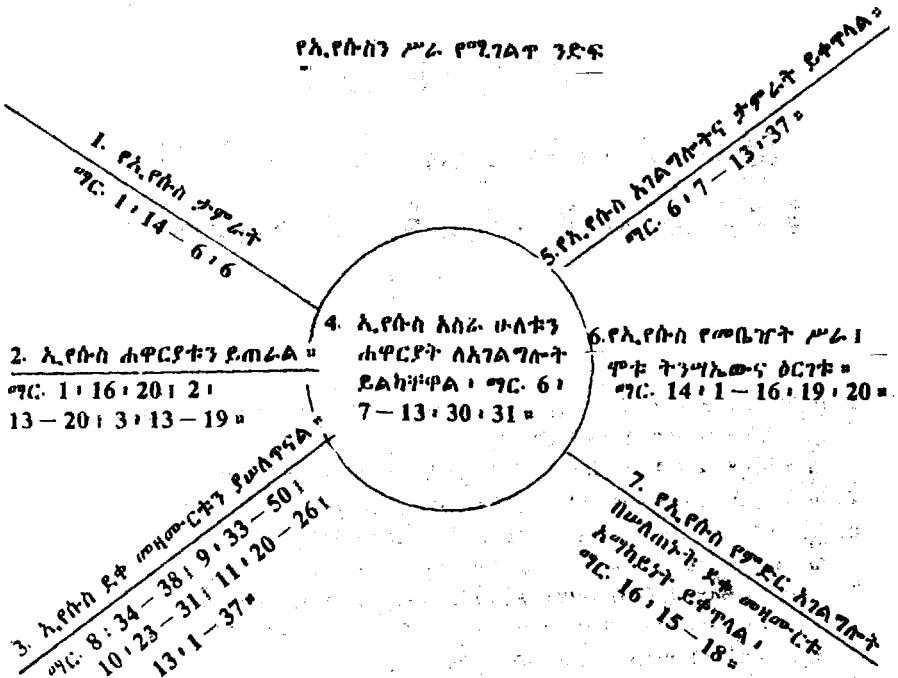
ጥያቄዎች

1. አገልጋዩ ለሥራው ራሱን ያዘጋጀው እንዴት ነበረ?
2. ኢየሱስ በምድር ላይ ከነበረው አገልግሎቱ ከማዳንና ታምራት ከማድረግ ሌላ ዋና ዓላማው ምን ነበር?
3. ታማኝ አገልጋይ ኢየሱስ ለግሉ ያተረፈው ጥቅም ምን ነበረ?
4. ከአገልጋዩ ከኢየሱስ ሕይወት ለክርስቲያኖች የሚጠቅም ሁለት ምሳሌ ስጡ።

የቤት ሥራ

የወንጌሎቹ መግቢያን፤ የማቴዎስንና የማርቆስን ወንጌሎች ጥናት ከለላ በማድረግ ከትምህርት 1-10 ያለውን ክፍል አጥኑ።

የኢየሱስን ሥራ የሚገልጽ ንድፍ

ምክር ለመምህሩ

ተማሪዎቹ ዝቅ ብለው የተዘረዘሩትን 7 ነጥቦች በሚገባ ተረድተዋቸውና እነርሱንም በማስመልከት የቀረበውን ትምህርት ማጥናታቸውን ያረጋግጡ። እነርሱም፡-

1. የማርቆስ ወንጌል ዓላማ!
2. የማርቆስ ወንጌል ልዩ ባሕርያት!
3. የማርቆስ ወንጌል አጠቃላይ አስተዋፅኦ!
4. በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ጥቅሶች!
5. በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ቃላት!
6. ከኢየሱስ የምድር አገልግሎት ሦስት ዋና ክፍሎች ማለትም፡-

ሀ/ የመፈወሱ፤ አጋንንት የማውጣቱና ሕዝቡን የመመገብ ታምራት ማድረጉ፤

ለ/ ደቀ መዛሙርቱን ከጠራ በኋላ ማሰልጠኑ፤

ሐ/ ለጥጢኤት ዋጋ እንዲሆን ሕይወቱን ቢዛ አድርጎ መስጠቱ ናቸው።

7. በምድር ላይ የነበረው አገልግሎት በደቀ መዛሙርቱ አማካኝነት እንደቀጠለ የሚሉት ናቸው።